

Forslag om reetablering af ådal ved Nedre Halleby Å Agerup.

Indtil vandmølledriften ved Agerup indstilles i 1801 var opstrøms møllen en møllesø, og en mølleeng (se nedenstående kort fra 1806). Disse vådområder virkede som flow regulerende, og ved høj vandstand i åen oversvømmedes engen som herved opsamledes næringstoffer til gavn for høslettet i engen.

Ovenstående kort:
Agerup møllesø og eng 1806.

DN. Kalundborg stiller forslag om at tage virkemiddel 2.19 restaurering af hele ådale i anvendelse.

Gennem 219 år har segment aflejret sig i møllesø, og eng som følge af oversvømmelser fra oktober til april. I mere end 100 år har sukkerfabrikken i Gørlev skyllet roer, vandet herfra er ledt gennem Nedre Halleby Å ud i Storebælt. Skyllevandet fremstod som brunt da det indeholdt mange lerpartikler. Gennem denne lange udledning er sket en omfattende hævnning af møllesø, og eng så de nu kun ses oversvømme når åen er særlig vandledende.

De på nedenstående kort markerede områder bringes i niveau med middelvandstanden i åen. Når selv en mindre vandstandsstigning sker i åen vil de omliggende arealer oversvømmes, og en yderligere vandstandsstigning sinkes eller hindres. Når vandet igen falder i åen tømmes arealerne

igen for vand, det næringsholdige vand har nu afgiver en del næring til ådalen. Denne opstuvning sikre et mere konstant flow i åen. Gennem ådalen er åen ikke kanaliseret, der er derfor ingen brug for genslyngning.
Der bør ydes erstatning til lodsejerne.

Sådan vil møllesøen kunne opleves fra landevejen, når den efter en restaurering af ådalen, står som oversvømmet. Set mod øst.
Foto: DN. Kalundborg.

Sådan vil møllesøen kunne opleves fra landevejen, når den efter en restaurering af ådalen, står som oversvømmet. Set mod vest.
Foto: DN. Kalundborg.

DTU-Aqua materiale.

Kilder:

2.19 Restaurering af hele ådale.

Dette virkemiddel indebærer en genskabelse af sammenhængen mellem vandløb og de vandløbsnære arealer gennem en restaurering af vandløbet og dets ådal. Dette virkemiddel indeholder mange delelementer og mange forskellige kombinationer, men som udgangspunkt foretages der en genslyngning af vandløbet samt en ekstensivering af landbrugsdriften og dræning i ådalen. Virkemidlet skal ses som uafhængig af jordbundstype, da virkemidlet alene vedrører genskabelse af den naturlige hydrologi i hele ådale og ikke kun i vandløbet.

2.19.1 Planter, smådyr og fisk

De positive effekter af genslyngning (beskrevet ovenfor) er også gældende her ved dette virkemiddel. Derudover er der yderligere positive effekter ved en ekstensivering af

landbrugsdriften i ådalene. Hvis arealerne ned til vand- løbet ikke dyrkes, vil der ikke være behov for grødeskæring eller oprens- ning, og vandløbet vil kunne komme op i terræn, mæandere naturligt, og sandvandringen kan formindskes betydeligt. Desuden kan problemerne med okkerbelastning mindskes, hvis vandstanden hæves eller dræneene ikke munder direkte ud i vandløbene. Et eksempel på positive effekter ved en genskabelse af sammenhængen og dynamikken mellem land og vand er set ved et vådområdeprojekt i Omme Å (Vejle Kommune, 2011), hvor syv op- stemninger er fjernet og en række gydestryg nu har genskabt naturlige oversvømmelser i vandløbet og ådalen. Laksefiskene gyder på strygene, og det har medført en kraftig forbedring af fiskebestanden. Nu er der store tætheder af laks, ørred og stalling (Jepsen 2012, Iversen 2009).

Ved genskabelse af den naturlige hydrologi i ådale skal implementeringen dog nøje overvejes, så der ikke sker utilsigtede effekter nedstrøms i vand- løbssystemerne. Der er tidligere set nedsat iltkoncentrationer nedstrøms oversvømmede enge (Frier et al. 2008) og det vurderes at der kan ske en øget lækage af fosfor fra oversvømmet tidligere landbrugsjord.

2.19.2 Samlet vurdering

Der kan opnås positive effekter for alle tre kvalitetselementer under forudsætning af, at virkemidlet anvendes korrekt.

Kilder:

Kristensen, E.A., Jepsen, N., Nielsen, J. & Koed, A. 2014. Virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 62 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 86 <http://dce2.au.dk/pub/SR86.pdf>

Materialet udarbejdet af DN. Kalundborg (Erling Brock Jakobsen).